

16.02.2022

Ärende/11

§ 37

Den av ledamoten Amanda Pasanen väckta motionen om Helsingfors som Europas fågelhuvudstad

HEL 2021-006771 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Linden, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Amanda Pasanen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Amanda Pasanen och 19 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors utarbetar en plan för att trygga en mångsidig och ökad fågelfauna samt förbättra möjligheterna till fågelskådning och naturhobbyer på lika villkor. Vi föreslår att Helsingfors ska utses till Europas fågelhuvudstad.

Stadsmiljösektorns miljötjänster har åtagit sig att göra upp en fågelplan under de närmaste åren. I planen samlas åtgärder för att trygga de många fågelarter som häckar i staden samt för att förbättra möjligheterna till fågelskådning och naturhobbyer.

I Helsingfors häckar årligen ca 150 fågelarter. Det stora antalet arter förklaras med den mångsidiga naturen i Helsingfors. I staden finns olika livsmiljöer såsom skärgård, åkrar och andra kulturmiljöer samt olika våtmarker. De mest betydande våtmarkerna är fågelområdet Gammelstadsviken, som även är internationellt känt, samt fågelreservaten Torpviken, Bruksviken och Kapellviken i Östersundom.

Helsingfors har redan länge skyddat områden med värdefullt fågelliv. Det första beslutet om att skydda Gammelstadsviken gjordes 1962, då 209 hektar våtmark fredades. Nu för tiden är det fredade områdets areal sammanlagt 305 hektar. I stadens naturskyddsprogram 2015—2024 föreslogs att 14 nya värdefulla fågelområden med en total yta på mer än 70 hektar ska fridlysas. Fredningsprocessen för flera områden pågår som bäst och en del har redan fått skydd.

Helsingfors har arbetat målmedvetet och långsiktigt för att värna om fågelfaunan i de våtmarker som staden äger. Fågellivet beaktas i stadens naturvårdsarbete. För att trygga häckningsfriden på fredade skär har det rests skyltar som förbjuder landstigning på skären under häckningssäsongen. Enligt fridlysningsbestämmelserna för de fredade våtmarkerna är det förbjudet att röra sig på området under fåglarnas häckningstid.

I verksamhetsprogrammet för tryggande av naturens mångfald i Helsingfors 2021-2028 (LUMO-programmet) föreslås flera åtgärder för att förbättra fågellivets livsvillkor - i skärgården, skogarna, våtmarkerna och i parkerna.

Helsingfors erbjuder ypperliga platser för fågelskådning som hobby. Konstruktioner som underlättar fågelskådningen, såsom fågeltorn, plattformar och gömslen har byggts i synnerhet kring Gammelstadsviken. Hindersfria naturstigar till Stenudden, Borgnäset och Fårholmen med plattformar för fågelskådning betjänar alla besökare. En ny tillgänglig gömma byggs på Fårholmen i år.

Staden informerar om fågellivet på tavlor vid platser och längs naturstigar samt på webben. År 2017 publicerade staden en diger bok om det unika fågellivet i Helsingfors skärgård (Lukuja luodoilta -Helsingin saaristolinnut nyt ja ennen). Gammelstadsvikens historia, fågelliv och förändringar samt naturvårdsarbetet presenteras också i en bok om Vik.

På basis av det mångsidiga fågellivet och de många arterna kan Helsingfors med fog utnämna sig till Europas fågelhuvudstad. Färre arter (120-133) häckar bland annat i Berlin, London, Moskva och Stockholm. I Tallinn häckar nästan samma antal (149) som i Helsingfors. Helsingfors erbjuder intressanta och unika platser för dem som är intresserade av fåglar. Platserna är lättillgängliga och erbjuder service som stöd för hobbyn.

Stadsmiljönämnden har gett sitt utlåtande i ärendet. Stadsstyrelsens svar stämmer överens med utlåtandet. Möjligheten att utse Helsingfors till Europas fågelhuvudstad bedöms i samband med att fågelplanen färdigställs.

16.02.2022

Ärende/11

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Linden, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 31.01.2022 § 79

HEL 2021-006771 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

31.01.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Amanda Pasanen: Kappaleen 12 viimeiset virkkeet korvataan seuraavasti: Linnustosuunnitelman valmistumisen yhteydessä arvioidaan mahdollista julistautumista Euroopan lintupääkaupungiksi.

Kannattaja: Reetta Vanhanen

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Kappaleen 12 viimeiset virkkeet korvataan seuraavasti: Linnustosuunnitelman valmistumisen yhteydessä arvioidaan mahdollista julistautumista Euroopan lintupääkaupungiksi.

16.02.2022

Ärende/11

Jaa-äännet: 6

Jussi Halla-aho, Anniina Iskanius, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 9

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Minja Koskela, Johanna Nuorteva, Amanda Pasanen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Reetta Vanhanen

Kaupunginhallitus hyväksyi Amanda Pasasen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 9 - 6.

24.01.2022 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 21.09.2021 § 496

HEL 2021-006771 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa että, monipuolisen ja -lajisen pesimälinnuston, suurten ja näyttävien muuttojen ja aivan keskustassakin näkyvien suurten lintuparviin perusteella Helsinki voisi perustellusti julistautua Euroopan lintupääkaupungiksi. Aloitteessa esitetty tarve Helsingin linnustosuunnitelman laatimisesta on kannatettava.

Helsingin linnusto on rikas ja monilajinen

Helsingissä pesii nykyään vuosittain noin 150 lintulajia, mikä on kaksi kolmasosaa Suomen pesimälajeista. Suuri lajimäärä selittyy Helsingin luonnon monipuolisuudella. Kaupungista löytyy erilaisia elinympäristöjä kuten saaristoa, vanhoja metsiä, peltoja ja muita kulttuuriympäristöjä sekä erilaisia kosteikkoja. Kosteikoista selvästi merkittävimpiä ovat kansainvälisestikin tärkeä lintualue Vanhankaupunginlahti ja Östersundomissa sijaitsevat lintulahdet Torpviken, Bruksviken ja Kapellviken.

Helsingin pesimälajien määrä on kasvanut 20 vuodessa. Vuosina 1996–1997 toteutetussa Helsingin lintuatlaksessa saatiin pesintään viit-
taavia havaintoja 140 lajista. Helsingin laajentuminen Östersundomiin
on tuonut pesimälajistoon useita lajeja lisää, kuten kehrääjän, metson
ja sääksen. Pesimälajistossa esiintyy useita uhanalaisia ja harvinaisia
lintulajeja. Helsinkiin on reilussa kahdessa vuosikymmenessä asettunut
ainakin seitsemän uutta lajia: laulujoutsen, merihanhi, harmaahaikara,
merimetso, merikotka, valkoselkätikka ja urpiainen.

Suurin osa uusista lintulajeista on valinnut ensimmäiseksi pesimä-
paikakseen luonnonsuojelualueen, erityisesti Vanhankaupunginlahden,
tai jonkin aiemmin puolustusvoimille kuuluneen saaren. Tämä osoittaa
laajojen ja rauhallisten alueiden tärkeyden paitsi nykyisten, myös kau-
punktiin levittäytyvien lajien kannalta. Helsingin lintulajiston muutokset
heijastelevat myös laajempia muutoksia lajien levinneisyyksissä ja
runsauksissa.

Toimet linnuston elinolojen parantamiseksi onnistuneet hyvin

Helsinki on tehnyt jo varhain merkittäviä päätöksiä suurien linnustolli-
sesti arvokkaiden alueiden suojelemiseksi. Vanhankaupunginlahden
ensimmäinen suojelupäätös tehtiin jo vuonna 1962, jolloin rauhoitettiin
209 hehtaaria kosteikkoa. Nykyisin rauhoitetun alueen pinta-ala on 305
hehtaaria. Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015-2024
esitettiin rauhoitettavaksi 14 uutta linnustollisesti arvokasta aluetta, joi-
den pinta-ala on yhteensä yli 70 hehtaaria. Monen alueen rauhoitus-
prosessi on parhaillaan käynnissä ja osa on jo saatu suojelun piiriin.

Laajojen, arvokkaiden luontoalueiden lisäksi on huolehdittava niitä yh-
distävien viheralueiden ja ekologisten yhteyksien säilyttämisestä.
Maankäytön ja muun kaupunkisuunnittelun tarpeisiin on viime vuosien
aikana selvitetty Helsingin metsä- ja puustoista verkostoa sekä kau-
pungin niittyverkostoa. Verkostosuunnitelmien tavoitteena on turvata
merkittävien alueiden ja yhteyksien säilyminen maankäytön muuto-
spaineista huolimatta.

Helsinki on toiminut määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti omistamiensa
lintukosteikkojen luontoarvojen vaalimisessa. Matalien ja rehevien
merenlahtien luontainen kehitys johtaa ruovikoitumiseen ja vähitellen
umpeenkasvuun. Umpeenkasvua on ehkäisty vuosittain ruovikon niitoil-
la, laiduntamisella ja puuston poistoilla. Kosteikkolintujen kannalta hyvä
pesimäympäristö koostuu avovesialueista, lampareista, matalista ran-
taniityistä ja ruovikoiden muodostamasta mosaiikkimaisesta kokonai-
suudesta. Pienpetopyynneillä on turvattu pesimälinnuston onnistunut
pesintä. Vanhankaupunginlahdelta saatuja hyviä kokemuksia ja käytän-

töjä jatketaan Östersundomin lintuvesillä, jossa kosteikkojen kunnostus on saatu viime vuosien aikana käynnistettyä.

Linnusto otetaan huomioon myös kaupungin luonnonhoitotyössä. Lahopuuta jätetään kolopesijöille, hakkuu- ja raivaustöitä tehdään lintujen pesintäajan ulkopuolella, tiheikköjä jätetään, suositaan eri metsäpuolajeja ja kerroksellista metsärakennetta. Niittotyöt tehdään maapesintäiset linnut huomioiden ja ajoitetaan kesän loppuun.

Rauhoitettujen lintuluotojen pesintärauhan turvaamiseksi on pystytetty mairinnouskieltokylttejä, joissa kielletään saarille nousu pesimäkauden aikana. Suojeltujen lintukosteikkojen rauhoitusmääräyksissä kielletään alueilla liikkuminen lintujen pesintäaikaan. Määräysten valvontaa on järjestetty erityisesti Vanhankaupunginlahdella.

Vesilintujen metsästyksen rajoittaminen otetaan huomioon uusien luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksissä. Tuoreimpana esimerkkinä on keväällä 2021 rauhoitettu Tiirakari, jonka määräykseen liitettiin lintujen metsästyskielto. Vuonna 2021 aloitettiin vesilläliikkujien luontotietoisuuden parantaminen mm. kokoamalla luontoviisas.hel.fi - nettisivut ja tekemällä yhteistyötä veneseurojen ja -vuokraajien kanssa.

Uudessa Helsingin kaupungin luonnonmonimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmassa (LUMO-ohjelma) 2021-2028 esitetään lukuisia toimenpiteitä linnuston elinolojen parantamiseksi niin saaristossa, metsissä, kosteikoilla kuin rakennetuissa puistossa.

Lintuharrastuksen kehittäminen

Helsinki tarjoaa lukuisia, erinomaisia kohteita lintuharrastukseen. Lintujen katselua helpottavia rakenteita kuten lintutorneja, lintulavoja ja piilokojuja on rakennettu erityisesti Vanhankaupunginlahden ympärille. Esteettömät Kivinokan ja Pornaistenniemen Lammassaaren luontopolut lintujen katselulavoineen palvelevat kaikkia kävijöitä. Uusi, esteetön piilokoku rakennetaan tänä vuonna Lammassaareen. Tulevaisuudessa yhä useampi luonnossa liikkujan palvelurakenne on tarkoitus toteuttaa ainakin osittain esteettömänä.

Helsingin luontokohteisiin rakennetuissa infotauluissa ja luontopoluilla kerrotaan muun luonnon ohella myös linnustosta. Kaupunkilinnustosta ja kiinnostavista lintupaikoista löytyy tietoa myös kaupungin nettisivuilla. Kaupunki julkaisi vuonna 2017 laajan Helsingin ainutlaatuisesta saaristolinnustosta kertovan kirjan ”Lukuja luodoilta - Helsingin saaristolinnut nyt ja ennen”. Vanhankaupunginlahtea esittelevä Viikki-kirja kuvaa laaja-alaisesti lahden historiaa, linnustoa ja sen muutoksia sekä hoitotyötä.

16.02.2022

Ärende/11

Lintuharrastukseen liittyvä luonnossa liikkuminen lisää hyvinvointia ja on tutkitusti terveyttä edistävää toimintaa. Helsingin uuteen LUMO-ohjelmaan sisältyy Luontopalvelulinjauksen laatiminen. Tavoitteena on tehdä suunnitelma luonnon virkistyskäytön kehittämiseksi, luonnon terveysvaikutusten turvaamiseksi ja luonnontuntemuksen parantamiseksi.

Helsingistä Euroopan lintupääkaupunki

Helsinki voisi perustellusti julistautua Euroopan lintupääkaupungiksi. Pesimälajien määrissä muun muassa Berliini, Lontoo, Moskova ja Tukholma jäävät selvästi taakse (120–133 lajia), vaikka niiden pinta-alat ovat, Tukholmaa lukuun ottamatta, selvästi Helsinkiä suurempia. Tallinnan alueella pesii melko tarkalleen sama määrä lajeja (149) kuin Helsingissä. Lintuja harrastaville Helsinki tarjoaa mielenkiintoisia ja ainutlaatuisia kohteita, jotka ovat helposti saavutettavia ja joissa on harrastusta tukevia luontopalveluita.

Aloitteessa esitetty tarve Helsingin linnustosuunnitelman laatimisesta on kannatettava. Ympäristöpalvelut sitoutuu suunnitelman laatimiseen lähivuosien aikana. Suunnitelmaan kootaan pääkaupungin linnuston kannalta merkittävät toimenpiteet, joilla monipuolinen ja rikas pesimälinnusto turvataan kaupungissa. Lisäksi suunnitelmassa esitetään konkreettisia toimenpiteitä lintu- ja luontoharrastuksen parantamiseksi kaikille, huomioiden yhdenvertaisesti kaupungin asukkaat ja myös matkailijat. Toimenpiteitä voidaan osoittaa esimerkiksi arvokkaiden linnustokohteiden rauhoittamiseen, alueiden kunnostukseen ja hoitoon, lintuja huomioivaan kaupunkisuunnitteluun, lintujen ravinnon ja pesimäpaikkojen monipuoliseen tarjontaan, lintujen törmäysvaarojen vähentämiseen, uusien esteettömien rakenteiden suunnitteluun ja lintupääkaupungin monipuoliseen markkinointiin. Suunnitelmaan sisällytetään toimenpiteiden kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi
Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi